

# Vad är Guide för en fånges familj?

**E**n förälders fängelsestraff påverkar många människors liv. Det kan vara en stor chock och en förändring som belastar vardagen. Å andra sidan är det ibland också en välbehövlig befrielse från ett kaotiskt familjeliv.

Speciellt barn har ofta ingen att reflektera över saken med. Även för föräldern eller arbetaren kan det kännas så svårt att man hellre ignorerar problemet än tar upp det. Föräldern kan också ha förbjudit barnet att berätta för någon.

Verktuget Guide för en fånges familj hjälper till att börja prata om fängelsestraffet. I verktuget har brottspåföljdsprocessen delats in i fem steg, var och en med en egen tecknad bild.

Stegen kallas:

1. Brott
2. Undersökning
3. Straff
4. Frihet på prov/Frigivning
5. Ny vardag

Verktuget gör det lättare för en förälder eller ett barn att berätta om sina egna erfarenheter, känslor och förändringar i vardagen i de olika faserna.

Att berätta sin egen historia framhäver personens

egen expertis och belyser både resurserna och stödbehoven. Samtidigt kan berättaren också ställa frågor som snurrar i huvudet och få svar på dem.

Verktuget är också till hjälp i samarbetet med flera aktörer vid upprättandet av klientplaner. Att diskutera med barnet eller föräldern belyser också deras behov i miljöer där saker och ting traditionellt diskuteras ur en vuxens individuella perspektiv. Verktuget kan användas i stor utsträckning inom barn- och familjetjänster och på Brottspåföljdsmyndighetens olika verksamhetsställen.

## **Verktygspaketet Guide för en fånges familj innehåller följande delar:**

1. Guide för en fånges familj  
– bild på de fem stegen vid brottspåföljd
2. Separata bildkort på de olika stegen, inklusive frågor som bidrar till diskussion
3. Bildkort som beskriver olika känslor
4. Anvisningar om verktuget till:
  - arbetaren
  - barnet
  - föräldern
5. Ordlista med anknytning till brottspåföljdsprocessen för diskussion med barnet

*Man uppskattar att det finns upp till 10 000 barn i Finland som drabbas av en förälders fängelsestraff. Enligt forskning löper barn till en förälder som sitter i fängelse större risk för marginalisering eller att insjukna i depression. För att förebygga dessa risker är det viktigt att göra barnens erfarenheter hörda bland de vuxnas problem. Ett föräldraskap på båda sidorna av muren ökar barnets delaktighet.*

# Arbetaren i Guide för en fånges familj

**F**ör ett barn är en förälders fängelsestraff en stor, svårförståelig sak. Du har möjlighet att vara en "trygg vuxen" som barnet kan diskutera med för att få hjälp i en svår livssituation. Du kan ge barnet en möjlighet att prata om "det" som man i allmänhet håller tyst om. Det är något som förmodligen bekymrar, oroar och bedrövar barnet och gör det svårt att koncentrera sig på annat.

I Guide för en fånges familj berättar vi med hjälp av tecknade bilder om situationer och händelser som barnet redan har upplevt i samband med brottspåföljden eller kommer att möta. De tecknade bilderna hjälper barnet att leva sig in i händelserna och situationerna med hjälp av sina egna erfarenheter. Bilderna gör det lättare för barnet att fånga och berätta om minnen, händelser och önskemål.

Guide för en fånges familj kan också användas tillsammans med föräldern. Att bygga upp sin egen berättelse gagnar både gärningsmannen och hans eller hennes partner eller anhöriga. Hur har brottet och verkställigheten av straffet påverkat deras liv och föräldraskap? Vad har förändrats eller håller på att förändras? När du hör föräldrarnas eller/och barnets historia, får du en helhetsbild av hur de har upplevt brottspåföljden.

## **När du börjar använda Guide för en fånges familj:**

1. Bekanta dig med materialet i förväg.
2. När du träffar barnet/den vuxna, be honom eller henne att berätta vad som hände i de olika stegen/hur det var för dem vid den tidpunkten.
3. På de mindre korten finns tilläggsfrågor för varje steg.
4. Fråga förutom om händelser även om känslor (använd ansiktsbilder), tankar och förändringar i vardagen.
5. Förutom de olika stegen kan du fråga:
  - Vilka konsekvenser har fängelsestraffet haft?
  - Vilka slags frågor och vilket informationsbehov har personen?
  - Hurdant stöd behöver personen?

## **Du kan använda Guide för en fånges familj med till exempel:**

### **barnet**

- när du vill höra om barnets familjesituation och erfarenheter
- när en förälder ska avtjäna ett fängelsestraff, håller på att avtjäna ett fängelsestraff eller ska frigges från fängelset (även i samband med hörande av barnets åsikt vid frihet på prov och övervakningsstraff)

### **föräldern**

- vid stöd och bedömning av föräldraskapet under domen eller utanför fängelset
- vid kartläggning av stödbehovet hos familjen utanför fängelset
- vid upprättandet av strafftids- och familjearbetsplanen och målsättningarna i den
- när man träffar flera familjemedlemmar (t.ex. beredning av frihet på prov)
- före Föra barnen på tal-samtalet för att få förståelse för föräldraskapets förverkligande
- när du med föräldern reflekterar över familjelivet ur barnets synvinkel: vad har barnet eventuellt varit med om?
- vid nätverksmöten och överföringsmöten samt vid samordningen av planer

